

ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО В САЩ И ЕВРОПА И ЗА ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧУЖДЯ ОПИТ В БЪЛГАРСКОТО УЧИЛИЩЕ

Виолета Атанасова

В съответствие с идеите на Европейското просвещение Л. Каравелов издига знанието в култ и му се посвещава със същата всеотдайност, с която служи и на революцията. Колосалните му усилия да овладее научните постижения на модерния свят и ги направи достояние на българския народ, да го "изравни" с просветена Европа, кореспондират със съвременните ни стремежи в тази посока. Сред неговите многостранни научни търсения важно място заема интересът към проблемите на образованието, възпитанието и обучението, тъй като успешното им разрешаване е тясно свързано с реализацията на мечтата му за изграждане на свободна, цивилизована и просперираща България.

В студията си "За възпитанието въобще", в статията "За школските програми" и др., Л. Каравелов представя и анализира образованието в различни страни и дава препоръки от чий опит да се възползват българите при осъществяване на своето образование. Сведения за американската образователна система той получава от трудовете на Е. Р. Цимерман "Путешествие по Америке" и С. Хипо "Общественное образование в Соединенных Штатах". От П. Дюлон се запознава с някои характерни черти на английското и германското образование, а от съчинението на И. Тен "Notes sur l'Angleterre" - с английското. Книгата на П. Леонардо "Германия или Франция" е основен източник за осведомяването му за френското възпитание и образование. С образованието в Русия Каравелов се запознава по време на десетгодишния си престой там и от публикации в руската преса по-късно. Той притежава и книгата на френския писател Е. Лабуле "Народное образование. Народные школы: их современное положение и относящееся к ним законодательство во всех государствах", в която се дават сведения за образованието във водещите страни от петте континента.¹

Каравелов е горещ поклонник на американската образователна система, отчасти на английската и остро критикува германското, френското и руското образование. Основанията за неговата високата оценка на американското образование могат да се сведат до следните:

1. Демократизъм на образователната система, изразен в:

- наличие на широка мрежа от народни училища, откривани по инициатива на гражданите, достъпни за всички деца, независимо от пола и социалния им произход: "Северните щати както правителството, така и обществото по-напред от сичко се грижат именно затова, щото насякъде да бъдат открити народни училища, които